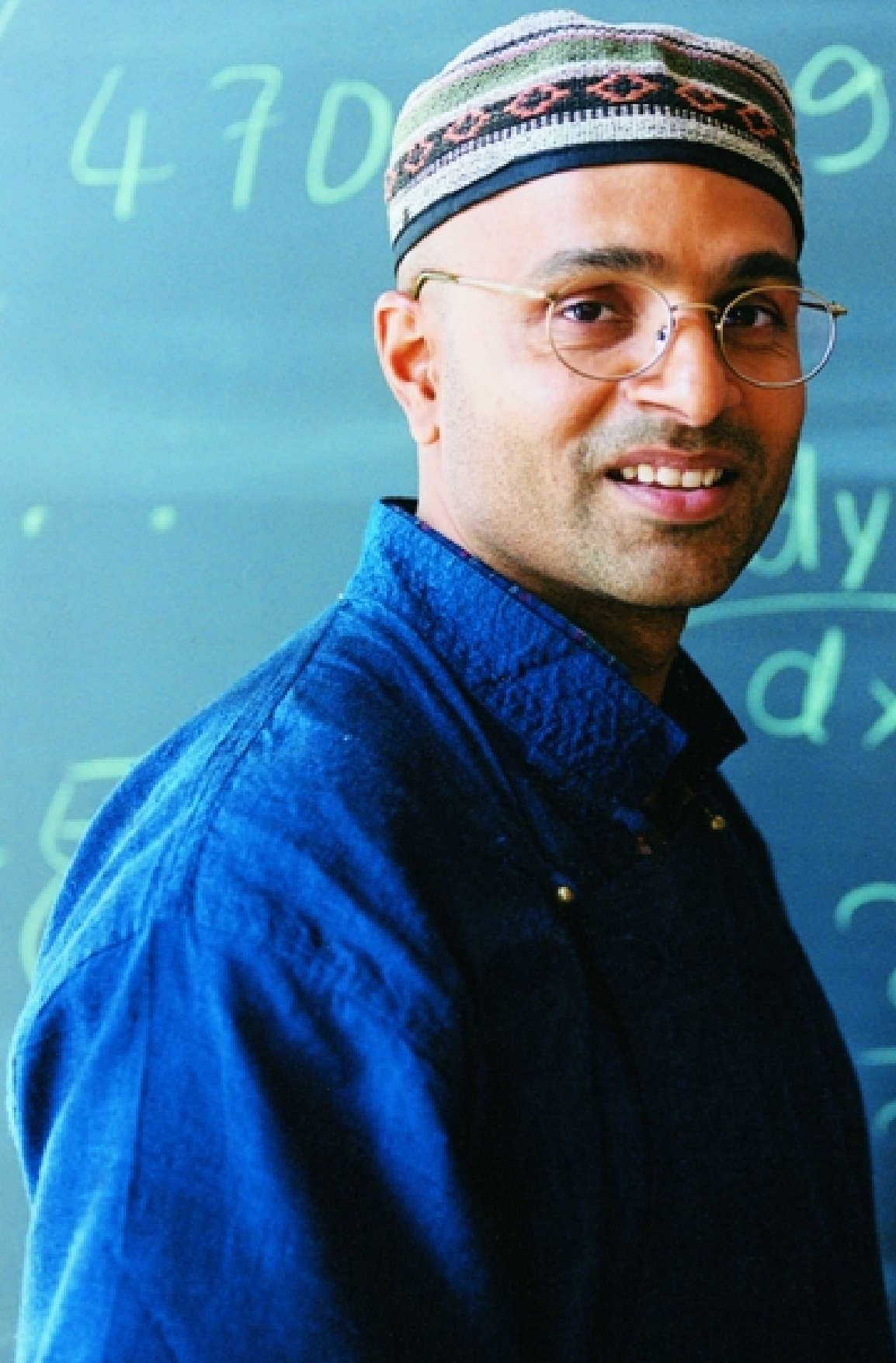

“Spesialistene”

– å jobbe i Norge som fagutdannet

INNHold

- 3 Spesialistbestemmelsen
- 4 Intervju med lærer Aseem Shrivastava
- 6 Hva som kreves av de fagutdannede for å søke arbeidstillatelse
- 7 Selve søknaden
- 8 Intervju med sykepleier Anna Majerz Cebula
- 10 Bedrifter som leier ut arbeidskraft
- 11 Helsepersonell og autorisasjon

Denne brosjyren fra Utlendingsdirektoratet i Norge informerer om hva som kreves for at utlendinger med fagutdannelse eller spesielle kvalifikasjoner skal få arbeidstillatelse i Norge.

Etter at reglene om arbeidstillatelse for personer med slik kompetanse ble endret 1. januar 2002, har det blitt enklere for fagutdannede å søke om arbeidstillatelse.

GENERELT

En hovedregel er at alle utlendinger som har til hensikt å arbeide med eller uten betaling, eller som vil drive egen virksomhet i Norge, må ha arbeidstillatelse. Unntaket er nordiske statsborgere. De trenger ikke arbeidstillatelse.

Regelverket for EØS- og EFTA-borgere omtales ikke i brosjyren.

Informasjon om arbeidstillatelse for den som ønsker å arbeide som f. eks. au-pair, praktikant, i forbindelse med sesongregulert virksomhet osv. finnes på UDIs nettsider, <http://www.udi.no>

Vi gjør oppmerksom på at de reglene som er beskrevet i dette heftet kan bli endret.

SPEsIALISTBESTEMMELSEN

For at en person med fagutdannelse og/eller fagkompetanse skal få arbeidstillatelse, er det et vilkår at hennes eller hans kunnskap er nødvendig for virksomheten. Det betyr at jobben som den arbeidssøkende skal gjøre, krever at en med fagutdannelse utfører den.

Fra 1. januar 2002 gjelder enklere regler for søknader om arbeidstillatelse for personer med fagutdannelse, også kalt "spesialistbestemmelsen" (Utlendingsforskriftens § 2 og § 3, annet ledd, bokstav a). I forbindelse med regelendringene ble det blant annet innført en årlig kvote for antall

personer med fagutdanning eller med spesielle kvalifikasjoner som kan få arbeidstillatelse. Kvoten ble i januar 2002 satt til 5000 personer.

Dette innebærer at inntil kvoten er full, vil vurderingen om det finnes innenlandsk arbeidskraft (evt. fra EØS- eller EFTA-land) som hoved-

regel falle bort. Etter at kvoten er full, vil det fremdeles være anledning til å kunne få arbeidstillatelse som spesialist, men på skjerpede vilkår.

Lærer ASEEM SHRIVASTAVA

Indiske Aseem Shrivastava ønsket forandring og jobberfaring fra utlandet. Hans arbeidsgiver, United World College (UWC) i India, tilbød ham ny stilling som filosofilærer på søsterskolen Red Cross Nordic UWC i Sogn og Fjordane. Et år senere stortrives inderen i Norge, men har følgende råd til andre utenlandske arbeidssøkende: - Ta med varme ullklær!

Det er ikke første gang Shrivastava lever og arbeider i utlandet. Han studerte i USA, og arbeidet som lærer på college-nivå i USA i over 10 år. Siden flyttet han tilbake til India, men etter fire år i hjemlandet meldte reiselysten seg igjen.

- Jeg ønsket forandring, og ville arbeide i et annet land enn India og USA. Samtidig ønsket jeg fortsatt å arbeide i UWC-systemet. Stillingen i Norge var helt perfekt, sier Shrivastava.

Han forteller at saksgangen gikk litt tregere enn forventet. Han fikk arbeidskontrakt ("Offer of Employment") og søknads-papirer tilsendt fra sin nye arbeidsgiver i midten av april, leverte søknad via det norske konsulatet, og ventet til august før han fikk arbeidstillatelse.

- Det var ingen problemer med søknaden, det tok bare litt lengre tid enn forventet. Jeg kom ikke til Norge før i midten av august – litt forsinket i forhold til planene, sier han.

Men det var verdt ventingen. Shrivastava stortrives som lærer i Sogn og Fjordane, og er full av lovord om skolen sin.

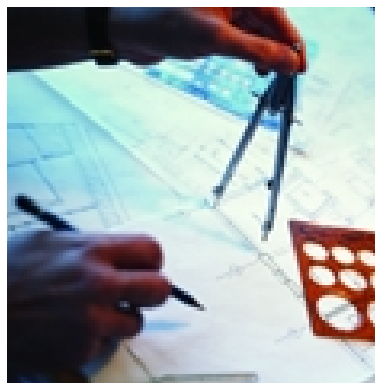
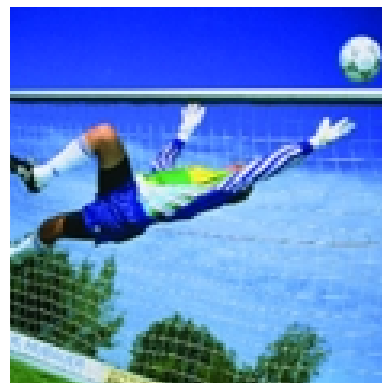
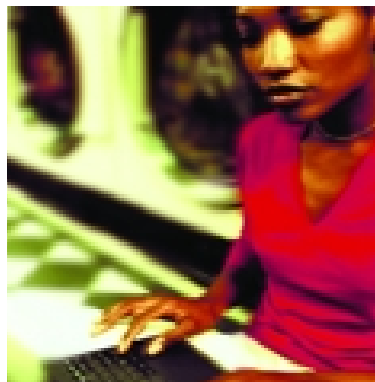
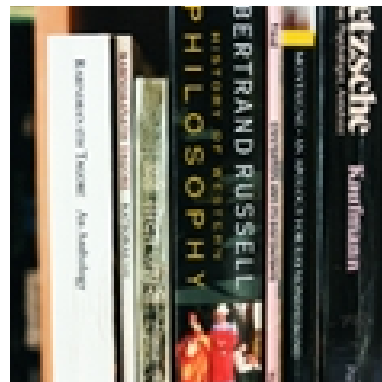
- Arbeidsmiljøet i Norge er forskjellig fra i India. Her er man mer profesjonell, man forholder seg til styre og ledelse på en mer systematisk måte, mener Shrivastava.

Det tok ikke lang tid for Shrivastava å bli vant til å jobbe i Norge. Systemet, de ansatte og elevmassen på den internasjonale skolen i Sogn og Fjordane er ganske lik som på Shrivastavas tidligere arbeidsplass i India. I tillegg er engelsk undervisnings- og arbeidsspråk, så han er ikke plaget av språkproblemer i arbeidsdagen. Men han innrømmer at han gjerne skulle vært bedre i norsk.

- Jeg vil anbefale andre utlendinger som ønsker å jobbe i Norge å lære språket, fordi man går glipp av mye ellers, oppfordrer Shrivastava.

Filosofilæreren har kontrakt til neste år, men håper han får fortsette å arbeide i Norge i 2-3 år til. Deretter vil han hjem til India – det føler han seg forpliktet til.

- Å arbeide i Norge er en fin opplevelse, det er et rettferdig samfunn hvor man blir godt behandlet. Den største forskjellen for meg var klimaet. Til andre som vil arbeide her: Ta med varme ullklær, og sørg for å få sommerferie slik at du kan dra til sydligere strøk!

Hva som kreves av DE FAGUTDANNEDE FOR Å SØKE ARBEIDSTILLATELSE

*Nedenfor beskrives generelle
vilkår og begreper som er tatt fra
Utlendingsforskriften §2 og §3.*

”FAGUTDANNET”

Med fagutdannelse menes at personen har utdannelse innenfor et bestemt yrke på minimum videregående skoles opplæringsnivå. Utdannelsen må kunne dokumenteres.

”SPESIELLE KVALIFIKASJONER”

Her stilles det krav om at arbeidspraksis (og evt. kurs) er av noe lengre varighet enn fagutdanningen på feltet. Også disse kvalifikasjonene må kunne dokumenteres.

Det blir foretatt en konkret vurdering i den enkelte sak.

”ARBEIDSTILBUD”

Før en person med fagutdannelse og/eller fagkompetanse kan søke om arbeidstillatelse, må hun eller han ha et konkret arbeidstilbud. Det finnes et eget skjema for dette som heter ”Offer of Employment”. Skjemaet fås ved henvendelse til politiet og fylles ut av arbeidsgiveren. Skjemaet/tilbudet må være underskrevet av søker. Arbeidstilbudet må som hovedregel gjelde for minst ett år.

”LØNNS- OG ARBEIDSVILKÅR”

Lønns- og arbeidsvilkårene må ikke være dårligere enn gjeldende tariff-avtale for yrkesgruppen, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkom-mende sted og yrke.

”ARBEIDSSTED”

En arbeidstillatelse for den fagut-dannede knyttes til et bestemt arbeid og arbeidssted. Arbeidstakeren kan derfor ikke ta annet arbeid i eller utenfor bedriften. Dersom personen skal jobbe for en bedrift som driver med utleie/ formidling av arbeidskraft gjelder spesielle krav. Se mer om dette under punktet ”Bedrifter som leier ut arbeidskraft”.

Arbeidsgiver må ha forretningssted i Norge.

SELVE SØKNADEN

Her forteller vi om selve søknadsprosessen. Den varierer avhengig av hvem søkeren er, søkerens bakgrunn og erfaring, og hvilket land han eller hun søker om arbeidstillatelse fra.

Søkere fra visumfrie land

MED ARBEIDSTILBUD

Hvis en person med fagkompetanse eller spesielle kvalifikasjoner allerede har fått et konkret tilbud om arbeid, kan hun/han enten levere søknad om arbeidstillatelse via nærmeste norske utenriksstasjon (ambassade eller generalkonsulat), eller reise til Norge og levere søknad via politiet her.

UTEN ARBEIDSTILBUD

Personer med fagkompetanse eller spesielle kvalifikasjoner som ikke har et tilbud om arbeid, kan reise til Norge og søke etter jobb. Dersom man får et arbeidstilbud, kan man levere søknad om arbeidstillatelse til politiet der man skal jobbe.

Det er ikke tillatt å begynne i arbeid før man har fått arbeidstillatelse.

Søkere fra visumpliktige land

MED ARBEIDSTILBUD

Dersom en person med fagkompetanse eller spesielle kvalifikasjoner allerede har et jobbtilbud eller har inngått en arbeidskontrakt med en bedrift i Norge, kan hun/han enten søke om jobbsøkervisum eller arbeidstillatelse ved norsk ambassade eller generalkonsulat.

Med et jobbsøkervisum kan hun/han reise til Norge og søke om arbeids-tillatelse via politiet. Det er ikke anledning til å påbegynne arbeidet før arbeidstillatelse er gitt fra UDI. Alternativt kan søkeren vente i hjemlandet inntil søknaden om arbeids-tillatelse er ferdigbehandlet fra UDI i Norge. Da vil han/hun kunne på-begynne arbeidet rett etter innreise.

UTEN ARBEIDSTILBUD

Fagutdannede eller personer med spesielle kvalifikasjoner som ønsker å reise til Norge for å finne arbeid, kan søke om jobbsøkervisum. De som finner arbeid, kan søke om arbeids-tillatelse via politiet. Dersom søkeren ikke får noe arbeidstilbud, må hun/han reise tilbake til hjemlandet når visumtiden løper ut.

Felles for visumpliktige og visumfrie land:

1. Søknadstidspunktet

Dersom man er i Norge på enten jobb-søkervisum eller er visumfri, må søknaden om arbeidstillatelse leveres innen visumtidens utløp. Søknaden leveres til politiet på det stedet man skal arbeide. Søknadsskjema fås ved henvendelse til utenriksstasjonene, politiet eller på UDIs nettsider.

2. Foreløpig arbeidstillatelse

Som tidligere nevnt er det ikke anledning til å påbegynne arbeidet før arbeidstillatelse er gitt. Denne tillatelsen gis av UDI.

Politiet har imidlertid anledning til å gi en foreløpig arbeidstillatelse dersom visse vilkår er oppfylt. Søkeren må bl.a. ha fagutdanning og arbeidsopp-gavene må kreve at en med slik fag-utdanning utfører dem.

3. Varighet

Arbeidstillatelsen gis vanligvis for ett år om gangen, med mulighet for for-lengelse. Etter tre år har den fagut-dannede rett til bosettingstillatelse. Hvis man får bosettingstillatelse, har man rett til fast opphold i Norge og er ikke lenger bundet til en bestemt arbeidsgiver eller et bestemt arbeids-sted.

4. Asylsøkere

Man har ikke anledning til å søke om arbeidstillatelse dersom man opp-holder seg i Norge i forbindelse med søknad om asyl eller i påvente av utreise etter avslag på slik søknad.

Sykepleier ANNA MAJERZ CEBULA

Nysgjerrigheten lokket Anna Majerz Cebula til Oslo fra Krakow i Polen. Lysten til å arbeide for et norsk sykehjem ble realisert takket være Annas kvalifikasjoner og kompetanse samt god hjelp fra hennes norske arbeidsgiver. Men selv om hun liker fisk, savner Anna polske piroger.

Anna hadde lest om Norge og sett en film om landet på TV. Senere så hun på TV at Norge trengte sykepleiere.

- Jeg var interessert, men litt redd. Jeg hadde aldri vært i utlandet før. Men tilbudet var bra, og nysgjerrigheten tok overhånd.

Gjennom et samarbeid mellom norske Aetat og polske arbeidsmarkedsmyndigheter om å rekruttere polsk helsepersonell, kom Anna i kontakt med norske arbeidsgivere. De presenterte seg for Anna og hennes polske kollegaer i Warszawa våren 2001.

Anna skrev kontrakt med St Hanshaugen omsorgssenter. Med kontrakten som inngangsbillett til sin nye arbeidsplass i Oslo, begynte Anna på et tre måneders språkkurs i Polen. I mellomtiden begynte søkerprosessen. Anna fant frem personalia og eksamensbevis, fikk dette oversatt, søkte lisens hos Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAFH) og søkte om arbeidstillatelse i Norge gjennom Norges ambassade i Warszawa.

- For meg tok det ikke mer enn en måned før lisens, "Offer of Employment" og arbeidstillatelse var i boks, sier Anna. Men for flere av mine venner tok det 3-4 måneder før de fikk sine tillatelser, sier hun. Mange ganger skyldtes dette at kontrakten ("Offer of Employment") med den nye arbeidsgiveren var ufullstendig.

Anna gir sin norske arbeidsgiver St Hanshaugen omsorgssenter en stor del av æren for den raske saksgangen.

Arbeidsgiveren var aktiv i prosessen, stilte opp og kommuniserte med Anna, blant annet via mail. Både Anna og hennes arbeidsgiver påpeker hvor viktig det er å ha alle tillatelser klare i god tid. Mange av de arbeidsøkende brenner broer bak seg, og må kunne dra til sin nye arbeidsgiver med en gang de har fullført språkstudiene.

Anna kom til Oslo høsten 2001.

- Jeg liker jobben. Det er lettere her enn i Polen, sier hun. På hennes gamle sykehjem 'Rydegiera' i Krakow,

besto bemanningen på kirurgivdelingen av fem sykepleiere som skulle passe på 50 pasienter. Om natten var de bare tre på jobb. Også lønnen er bedre her, men det var ikke det viktigste, forteller Anna:

- Det var lyst og nysgjerrighet som drev meg. Jeg hadde hørt om Norge og norske sykehjem, og jeg angret ikke. Jeg har allerede søkt om fornyelse av min arbeidstillatelse.

Hun betrakter språket som den store vanskeligheten. Det er viktig å lære seg språket godt, mener hun.

- Jeg har vært på språkkurs her i Norge, snakker hjemme og med venner, men språket er vanskelig å lære - selv om nordmenn er veldig hjelpsomme, sier Anna, som har fått tilfredstilt sin nysgjerrighet ved et norsk sykehjem i et år.

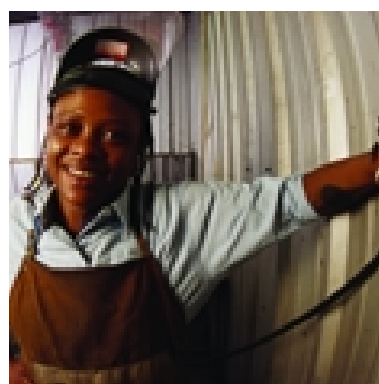
- Men selv om jeg liker fisk, savner jeg i blant våre polske 'Bigos' av surkål, sier en smilende Anna Majerz Cebula.

BEDRIFTER SOM LEIER UT ARBEIDSKRAFT

Utlendingsdirektoratet ønsker i utgangspunktet å vurdere alle bedrifter/ arbeidsgivere på lik linje. Dette gjelder også bedrifter som ansetter utenlandske arbeidstakere for videre utleie (bemanningsbedrifter), som Manpower, Adecco osv.

Utlendingsmyndighetene må til enhver tid være orientert om hvor de utenlandske arbeidstakerne oppholder seg og hva slags arbeid de utfører.

Utlendingsmyndighetene må videre ha én arbeidsgiver å forholde seg til.

Direktoratet vil derfor stille bestemte krav til slike bedrifter. Dette gjelder både av økonomisk og forretningsmessig art. Bl.a. vil UDI stille krav om at bedriften er registrert i Brønnøysundregistrene som et firma med formål om å drive utleie av arbeidskraft.

Det stilles også som vilkår at den ansatte er fast ansatt og at han/ hun skal utføre arbeidsoppgaver som krever at en fagutdannet eller en med spesielle kvalifikasjoner utfører dem.

UDI har gitt ut et eget rundskriv som beskriver kravene.

HELSEPERSONELL OG AUTORISASJON

Utenlandsk helsepersonell må ha autorisasjon eller lisens fra Statens autorisasjonskontor for helsepersonell for å kunne jobbe i Norge. Slik autorisasjon må være i orden før UDI kan behandle en søknad om arbeidstillatelse som spesialist for yrkesgrupper som for eksempel leger og sykepleiere.

Adressen til Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAFH) er Postboks 8053 Dep, 0031 Oslo
Telefon 22 00 39 50,
telefaks 22 00 39 99
E-post postmottak@safh.stat.no

Les mer om hvordan man skaffer autorisasjon på internettsidene <http://www.safh.no>

Utlendingsdirektoratet
Postboks 8108 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Hausmanns gate 21
Telefon: 23 35 15 00
Telefaks: 23 35 15 01
www.udi.no
E-post: udi@udi.no

UDI har en egen opplysningstjeneste for søkere
(OTS) som kan svare på spørsmål om:

- Hvordan du skal søke
- Saksbehandlingstider
- Hvor saken står/om den er ferdig behandlet
- Hvor svaret er sendt

Åpningstid:
Alle hverdager kl. 09.00-14.30
Telefon: 23 35 16 00
E-post: ots@udi.no